

Pilotprosjekt

”Felles Løft for tidlig innsats i Hallingdal”

Språkutvikling og sosial utvikling hos førskolebarn og skolebarn

OVERORDNA PROSJEKTPLAN 2010 - 2014

Innledning

”Felles Løft for tidlig innsats i Hallingdal” er et pilotprosjekt i samarbeid mellom kommunene i Hallingdal og Øverby Kompetansesenter på Gjøvik.

Det er et kompetansehevingsprosjekt i Hallingdal for ansatte i barnehager, skoler (1.-4.trinn) PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste), og med ansatte på helsestasjonene og barnevernstjenesten som viktige samhandlingspartnere. Prosjektet har tidlig innsats knyttet til språk- og sosial utvikling som overordnet mål.

Det er også et mål å forebygge og redusere behovet for spesialundervisning i grunnskolen, et behov som gjennom år har medført økning i ressurser til spesialundervisningen. Tiltak i barnehagene vil på litt sikt kunne få gode effekter også i grunnskolene.

Første fase i prosjektet, steg 1 - ”Språkutvikling og sosial utvikling hos førskolebarn”, fokuserer primært på utvikling for barnehagebarna og kompetanseutvikling for barnehagenes personale. Steg 1 startet høsten 2010 og planlegges slutført i 2012.

I andre fase, steg 2, settes fokus på overføring av kompetanse og praksis til grunnskolen, primært småskoletrinnet (1.-4 årstrinn) og lese- og skriveopplæring.

En vil også ha fokus på overgangen fra barnehage til skole – fra barnehagebarn til elev - et fokus som skal medvirke til at en etter hvert kanskje kan utvide begrepet 13-årig skole til ”et 18/19-årig opplæringsløp”. Steg 2 planlegges med oppstart høsten 2012 og slutført i 2014.

Helsestasjonene og barnevernet er viktige aktører i prosjektet for å sikre at barn som ikke går i barnehage, men har behov for støtte og oppfølging før skolestart også kan fanges opp. I tillegg er nevnte aktører og PPT viktige samarbeidsparter for barnehagene.

Prosjektet kom i gang etter en presentasjon for barnehagefaglig og skolefaglig ansvarlige i Hallingdal av Øverby kompetansesenter med påfølgende tilbud til Hallingdalsregionen om deltakelse i prosjektet. Prosjektet i Hallingdal ledes av ei regional styringsgruppe. Mens regional prosjektgruppe og Øverby kompetansesenter med deres prosjektleder Anne Aglen Brendmoe videreutvikler prosjektet for Hallingdal.

Prosjektplanene er utarbeidet på grunnlag av prosjektplanen til Øverby kompetansesenter ”Felles Løft for tidlig innsats”. I de lokale planene trekkes det inn noen grunnleggende bakgrunnsforhold fra Øverbys plan, men først og fremst er dette en konkretisering av lokale mål, forhold, forutsetninger, aktører og framdrift.

Bakgrunn

Alle barn har et potensial for å lære, men mange opplever at de ikke får nødvendig hjelp slik at de får utnyttet sitt potensiale. Ofte ser man at barn som trenger hjelp enten ikke får den hjelpen de trenger eller at hjelp settes inn for sent. Statistikk viser at det meste av tilbud om spesialundervisning settes inn fra og med 5. klasse.

I Hallingdal ser vi også en tendens til at jo eldre barna er, jo flere blir meldt til PPT. Det er noe forskjell fra kommune til kommune, men tendensen er den samme. Da har disse barna gått flere år på skolen og de aller fleste har også gått i barnehagen uten at spesielle behov og/eller funksjonsnedsettelse er blitt avdekket. Derfor er det viktig å sette fokus på barnehagene og førskolealder med tanke på tidlig innsats. Tidlig og god hjelp kan bidra til å forebygge senere vansker og sosial ulikhet (St.meld.nr.41 Kvalitet i barnehagen).

Tidlig innsats som spesielt rettes mot språkferdigheter legger grunnlag for å redusere utfordringer med sosiale ferdigheter (NOVA Rapport 12/2010). Med sitt fokus på lek og sosial samhandling kan barnehagene både arbeide forebyggende og sette inn tidlig innsats. Det kan igjen legge et positivt grunnlag for at omfanget av spesialundervisning minker og ikke øker etter hvert som barna blir eldre. På kort sikt kan det føre til en økning i antall tilmeldte saker til PPT.

I en periode kan PPT både få tilmeldt flere førskolebarn og ennå like mange skolebarn. Den førstnevnte gruppen som et resultat av den økte kompetansen i barnehagene og sistnevnte gruppen fordi denne kompetansen ennå ikke var tilstede i like stor grad da disse var førskolebarn. På lang sikt er dette noe man håper også skal kunne gi langsiktige og positive utslag også når det gjelder frafall i videregående skole.

Forebygging omfatter både generelle forebygging, hindre at skjevutvikling oppstår, innsats for å minske omfanget av skjevutvikling og arbeid rettet mot barn der det allerede er en utfordring ved f eks en funksjonsnedsettelse hos barnet.

Kommunene i Hallingdal har utviklet et nettverk knyttet til felles ansvar for barn og unge. En felles språk- og leseplan og deltakelse i atferdsprosjektet (grunnskolen) er knyttet til dette

nettverket. I prosjektet ”Felles Løft for tidlig innsats i Hallingdal” har Hallingdalskommunene et prosjekt som bygger på og videreutvikler den kompetansen, de erfaringer og samarbeidsrutiner som er opparbeidet gjennom tidligere prosjekter og satsingsområder.

Grunnlag

Som grunnlag for gjennomføring av prosjektet er det inngått en samarbeidsavtale mellom Statped ved Øverby kompetansesenter og hver enkelt kommune i Hallingdalsregionen. Rådmennene har signert avtalen på vegne av kommunene, en avtale som forplikter alle involverte fra kommunene. (Vedlegg 1).

Det er i dag rutiner i Hallingdal for samarbeid mellom barnehage, helsestasjon, PPT og barneverntjenesten gjennom tverrfaglige møter. Det samme gjelder for skole. Dette samarbeidet er det naturlig å bygge på og videreutvikle gjennom prosjektet.

I Hallingdal er det utviklet en regional håndbok med rutiner for spesialpedagogisk arbeid. Felles forståelse og praktisering av denne håndboka er det også naturlig å bygge på og videreutvikle.

Overordna mål for prosjektet

- Barnehagene og skolene i Hallingdal skal preges av en inkluderende praksis der alle barna gis mulighet til å utvikle språklige og sosiale ferdigheter ut fra egne forutsetninger
- Generell språkstimulering i hverdagens aktiviteter er bevisst praksis og gjennomføres i det daglige
- Ansatte i barnehage, skole, PPT, helsestasjon og barnevern skal besitte kompetanse på hva som er normal og avvikende språklig og sosial utvikling
- Pedagogene i barnehagene og skolene samt helsesøstre ved helsestasjonene og ansatte i barneverntjenesten i regionen skal inneha kompetanse og rutiner på å fange opp barn hvor en er bekymret for språkutvikling / sosial utvikling og kunne sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt.

Dette innebærer at disse grupper av ansatte har:

- tydelige rutiner knyttet til kartlegging og vurdering av læring og utvikling
- kompetanse på å tolke og vurdere resultater av kartlegginger

- vurdere tiltak på system og individnivå
- kompetanse på å evaluere tiltak og vurdere behov for videre henvisninger
- Videreutvikle tverrfaglig samarbeid mellom barnehage, skole, helsestasjon, PPT og barneverntjenesten

Dette innebærer å avklare roller, ansvarsfordeling og rutiner

Resultatmål -

- Snittalder for henvisning til PPT fra både barnehage og grunnskole er lavere enn pr. 1. januar 2011

Styringsgruppe

Prosjektet er organisert med en styringsgruppe med representanter for skole- og barnehagefaglige ansvarlige i Hallingdal, eierrepresentanter fra begge PP-tjenester, for helsetjenesten og fra Øverby kompetansesenter. Styringsgruppa består for tiden av:

Børre Evensen, kultur- og oppvekstsjef i Hol kommune, er leder

Wenche E. Olsen, barnehagefaglig ansvarlig, Gol kommune

Gunn Berit Nergård, kultur- og oppvekstsjef, Hemsedal kommune

Else Skogen Tandberg, barnehagefaglig ansvarlig, Nes kommune

Eldgrim Spinggard, kommunalsjef, Ål kommune, arbeidsgiver for Ål og Hol PPT

Jan Winther, styreleder PPT og OT for nedre Hallingdal IKS

Siv Merethe Glesne, enhetsleder helse, Flå kommune

Egil Larsen, avdelingsleder Øverby kompetansesenter

Anne Aglen Brendmoe, faglig ansvarlig fra Øverby kompetansesenter, deltar i styringsgruppas møter

Astrid Myro Rust, skolefaglig rådgiver, Gol kommune, sekretær for gruppa

Referansegruppe

Fagutvalget for oppvekst og utdanning i Buskerud er referansegruppe for prosjektet.

Jan Samuelson, Modum, leder i referansegruppa

Børre Evensen, Hol, Hallingdal sin representant

Prosjektgruppe

Detaljert planlegging og gjennomføring av prosjektet ledes av en prosjektgruppe som i steg 1 ledes av Wenche E. Olsen, barnehagefaglig ansvarlig, Gol

Sammensetningen av styringsgruppe og prosjektgruppe vil bli endret etter Steg 1. Skolefaglig ansvarlige/rektorer innlemmes som medlemmer når prosjektet nærmer seg overgangen til steg 2. Barnehagefaglig ansvarliges representasjon reduseres når steg 2 er startet opp. I overgangsfasen, med fokus på overføring av kompetanse og praksis fra barnehage til småskolen vil styrings- og prosjektgruppa ha flere medlemmer enn i steg 1 og avslutningsvis i steg 2.

Kilder

- NOVA Rapport NR 12 (2010) *Språk, stimulans og læringslyst* – Tidlig innsats og tiltak mot frafall i videregående opplæring gjennom hele oppveksten. EN KUNNSKAPSOVERSIKT. Wollscheid, S.
- Opplæringslova og forskrifter (2010) Med forarbeid og kommentarer. Stette. Ø (red.) Pedlex Norsk Skoleinformasjon.
- St. meld. Nr. 41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.
- Statped Øverby kompetansesenter *Felles Løft for tidlig innsats* – Prosjektplan (2010)
- Utdanningsdirektoratet (2009) *Spesialundervisning* Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Vedlegg

1. Samarbeidsavtale mellom Statped ved Øverby kompetansesenter og Hallingdalsregionen